

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОТИВНОЇ
ЛЕКСИКИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХІХ-ХХ СТ.

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 202М групи
Спеціальності 035. Філологія
Спеціалізації 035.041 германські мови
та літератури (переклад включно),
перша -англійська
Освітньо-професійної програми
«Філологія (германські мови
та літератури (переклад включно))»

Агасієва Лоліта Беюкагаївна

Керівник: Поторій Н.В.,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри англійської
філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова ХДУ

Рецензентка: Подвойська О.В.,
кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри німецької мови
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

Івано-Франківськ – 2024
ЗМІСТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Емоційність в лінгвістиці.....	6
1.2. Культурно марковані показники відтворення емоцій в мові	16
1.3. Особливості реалізації емотивності в англійськомовному художньому тексті.....	19
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ.....	28
2.1. Вербальний рівень реалізації емотивності у поетичних текстах американських авторів.....	28
2.2. Актуалізація емотивності в американському поетичному мовленні на когнітивному рівні.....	36
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність. ХХІ століття відзначається підвищеною увагою до вивчення емоційного стану людини, а саме його мовної реалізації та вербалізації, які ще недостатньо досліджені в працях тексту. Згодом виник новий термін – емотіологія, що фокусується на «вербалізації, акумуляції, структуралізації та міжпоколінній трансляції знань про емоції». Основною категорією емотіології є емотивність, що означає «мовне вираження емоцій» [1].

Текстологія почала відводити увагу емоційному питанні у творах, їх іманентні властивості та мету – впливати на читача, викликати у нього співпереживання, сум або радість. Вираження різних видів емоцій героїв - це наслідок як лінгвістичних, так і позалінгвістичних чинників, що становлять частину емотивного змісту твору. Емоції є невід’ємною частиною людської природи, і поєднання духовного і матеріального аспектів, що виокремлюють людське існування серед інших проявів живої природи. Цілісність чуттєвості і роздумів в житті людини є невід’ємною. Таким чином, моралі людського буття - невід’ємна складова реальності, але якщо брати з іншого аспекту цілісності людського навитівізму, особистість формує та відображає мовну світліну сутності.

Чуттєвість - це складний процес, який визначається об’єктивністю, що ускладнює дане представлення в комунікації. Це - обов’язковий компонент людини, відображаючи ментальну цілісність, афект та переживання в цілому. Дослідження засобів комунікації пов’язаних з настроєм, а також механізмів їх взаємодії з народом є важливою складовою для майбутніх вивчень цієї теми. Почуття у художньому тексті втілюється через лінгвістичні засоби, що влітаються в емоційне навантаження слів, фраз та речень.

Мовознавство, спираючись на індивідуальність персони, має враховувати об’єктивний науковий метод, який базується на принципі їхнього існування для народу, незмінності у побутовому житті тощо. Отже, будь-яке лінгвістичне дослідження, будь то семантичне, прагматичне чи граматичне, не може бути повним без урахування емоційного аспекту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами – Кваліфікаційну роботу виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри «Лінгвокогнітивні, лінгвокультурологічні, наратологічні та перекладознавчі аспекти дослідження художніх та нехудожніх типів текстів», державний реєстраційний №0123U103801.

Мета дослідження – визначити особливості функціонування емотивної лексики в американській поезії.

Завдання дослідження:

- проаналізувати емоційність в лінгвістиці;
- визначити національно-культурну специфіку проявлення настрою;
- проаналізувати вербальний рівень реалізації емотивності у поетичних текстах американських авторів;
- виокремити актуалізацію емотивності в американському поетичному мовленні на когнітивному рівні.

Об'єкт дослідження – емотивна лексика.

Предмет дослідження – особливості функціонування емотивної лексики в американській поезії.

Методи дослідження:

- метод теоретичного аналізу для аналізу джерел літератури,
- метод синтезу для аналізу матеріалу,
- метод практичного аналізу прикладів,
- метод всеохопного збору матеріалу для аналізу,
- підхід до впорядкування та розподілу емоційно забарвлених лексичних елементів за різноманітними ознаками.

Практична значущість роботи полягає у результаті та висновках, які мають місце у викладанні курсів «Лексикології англійської мови», «Стилістики англійської мови», «Загального мовознавства», а також при написанні курсових робіт та наукових статей.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження обговорено під час заліку з переддипломної практики. Основні засади роботи

викладені у публікації «Semantic and Cognitive Features of the Representation of Emotive Vocabulary in American Poetry of the XIX-XX centuries» ("Магістерські студії", Випуск 24)

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Емоційність в лінгвістиці

Виділяють три основних емоційних станів: емоції, почуття, афекти [3]. Розкриємо кожне поняття для кращого розуміння їх відмінностей.

Емоції – це особистісні реакції людей і тварин на вплив на внутрішні та зовнішні стимули, які виявляються через відчуття задоволення, радості, страху тощо. Вони можуть виникати як у відповідь на реальні, так і на уявні ситуації. Подібно до почуттів, емоції сприймаються як особисті внутрішні переживання і можуть передаватися іншим людям. Зовнішні прояви емоцій можуть бути слабкими і часом зовсім непомітними для оточуючих, особливо якщо людина вміє добре приховувати свої переживання [53].

У психології емоцію часто визначають як складний стан почуттів, що призводить до фізичних і психологічних змін, що впливають на думку і поведінку. Емоційність пов'язана з цілим рядом психологічних явищ, включаючи темперамент, особистість, настрій та мотивацію.

Емоції супроводжують певні поведінкові акти й іноді не усвідомлюються, однак поведінка, асоційована з емоціями, зазвичай орієнтована на задоволення потреб. На відміну від емоцій, почуття людини часто добре помітні зовні. Емоції та почуття є особистісними характеристиками, які соціально і психологічно визначають людину. [13, с. 89].

Емоційний стан зазвичай виникає після актуалізації мотиву і передуює раціональному оцінюванню адекватності дій суб'єкта. Вони є миттєвим відображенням і переживанням сформованих відносин, а не їх рефлексією. Настрій також може прогнозувати обставини та випадки, які ще не трапилися і виникає внаслідок уявлень про минулі переживання або вигадані обставини [61].

Варто підкреслити, що раніше вже здійснювалися спроби виокремити базові, «основоположні» емоції. Крім того, слід зауважити, що численні науковці відносять до цієї категорії різні типи емоційних станів. Отже, до класу емоцій відносять такі стани, як агресивність (ворожість), індиферентність, занепад, інтерес, любов, симпатія, палкість [10].

Деякі дослідники виділяють інший спектр емоцій: щастя, подив, страждання, злість, огиду, зневагу, тривогу, почуття провини [5].

Відчуття – є специфічним видом емоційних станів, що володіють чітко окресленою предметною сутністю та відрізняються певною стабільністю. У даному випадку сенсорні сприйняття супроводжують уявлення про певний об'єкт – як індивідуальний, так і систематизований (наприклад, відчуття прихильності до об'єкта або рідної землі). Як стабільна почуттєва реакція на об'єкт, воно може не співпадати з емоційною відповіддю на нього в певний момент часу [57].

Почуття мають історичну природу і можуть відрізнитися між народами, а також змінюватися у людей, що належать до однієї нації та культури, залежно від історичної епохи. У процесі індивідуального розвитку відчуття виконують суттєву функцію, впливаючи на формування особистості, зокрема її мотиваційної сфери. На основі позитивних емоційних переживань, схожих на почуття, формуються й закріплюються потреби та інтереси людини. Взаємодіючи з навколишнім середовищем, людина намагається діяти таким чином, щоб підтримувати й посилювати свої позитивні емоції. Ці почуття завжди пов'язані з діяльністю свідомості й можуть цілеспрямовано регулюватися [22, с. 90].

Відчуття мають об'єктний характер і пов'язані з уявленням чи концепцією конкретного об'єкта. Ще одна їхня характеристика полягає в тому, що вони поліпшуються й вдосконалюються, формуючи різні рівні – від безпосередніх почуттів до вищих, пов'язаних з духовними цінностями та ідеалами.

Афекти є особливим видом емоцій, які відрізняються великою інтенсивністю, бурхливим протіканням і визначеними вегетативними ознаками (наприклад, паніка, роздратування). Афект не випереджає дії, а, як видається, переміщується до її завершального етапу. Це відповідь, що формується внаслідок вже виконаної дії чи вчинку, і демонструє його особистісний почуттєвий контекст з погляду того, наскільки ця дія допомогла досягти поставленої мети або задовольнити потреби [60].

Афекти підтримують створення в сприйнятті так званих афективних комплексів, які відображають інтеграцію сприйняття конкретних обставин. Еволюція афекту керується такому принципу: чим інтенсивнішим є початковий мотиваційний стимул поведінки й чим більше зусиль було витрачено для його реалізації, тим раніше, і тим значнішим буде результат, отриманий внаслідок цього, і тим потужніше проявляється афект [4].

На противагу емоціям і відчуттям, афекти характеризуються швидким і інтенсивним розвитком, супроводжуючись чітко вираженими фізіологічними змінами і тілесними рефlekсами [10].

Кожен з наведених типів емоцій містить у собі підвиди, які, у свою чергу, можуть аналізуватися за різними ознаками. Особливо щодо:

- ✓ інтенсивністю,
- ✓ тривалістю,
- ✓ глибиною,
- ✓ усвідомленістю,
- ✓ походженням,
- ✓ дією на фізіологію,
- ✓ активністю еволюції,
- ✓ орієнтацією (на власну особу, на оточуючих, на світ навколо, на історію, сучасність або перспективу),
- ✓ залежно від того, як вони проявляються у зовнішніх реакціях (експресії) та нейрофізіологічних механізмах [8].

Питання вербалізації емоцій займає одне з ключових місць у лінгвістичних дослідженнях. У сучасному суспільстві термін «емоції» отримує нові трактування. Кожна людина переживає різноманітні емоційні стани, проте методи прояву варіюються в залежності від культурних особливостей і національних особливостей мовлення [59].

Механізми мовного відображення емоцій висловлювача та знакове представлення чи тлумачення емоцій як об'єктивного явища у промовця і слухача суттєво відрізняються. Варто розрізнити мову, яка описує емоції, та мову, що виражає емоції.

Терміни «лексика емоцій» і «емоційна лексика» мають різні значення. Це розмежування двох видів емотивної лексики бере до уваги їхню практичну характеристику:

- Лексика, що стосується емоцій, має на меті об'єктивізацію почуттів у мовленні
- їх систематизацію,
- лексика емоцій має на меті передати емоції автора.
- емоційної характеристики об'єкта комунікації (експресивна і прагматична функції).

Отже, емоційна лексика включає терміни, логічний сенс яких формує уявлення про почуття. Емоційна лексика включає емоційно забарвлені слова, що містять чуттєвий фон. Враховуючи різницю в природі емотивної зарядженості цих слів, слід звернути уваги на те, що відіграє важливу роль у відображенні емоцій людини, співвідносячись зі світом емоцій та відображаючи його.

Лексика, що характеризує емоції, кваліфікується як «асоціативно-емотивна», оскільки не демонструючи емоцій прямо, вона викликає в свідомості мовців і слухачів асоціації з певними емоціями. Це зумовлено наявністю емоційного підтексту, який все ж присутній у їхній семантиці.[54].

Під відображенням почуттів розглядається, передусім, їх прояв у спілкуванні, що супроводжується як суб'єктивними, так і зовнішніми

переживаннями. Вираження емоцій являє собою пряме спілкування самих емоцій, а не лише їх позначень. Автори використовують такі способи вираження емоцій:

- а) лексичний опис кинемо і просодії;
- б) лексичне опис емоцій через вживання емотивів;
- в) стилістичні засоби, наприклад, порівняння.

Якщо ж говорити про опис емоцій, то тут слід згадати про спеціальні лексичні одиниці, які описують емоційний стан висловлювача, такі як:

- прислівники, які характеризують емоції,
- іменники, що позначають емоції і фізіологічні прояви емоцій,
- дієслова, що описують емоції і називають їх [64].

Одним з методів вираження емоцій в тексті служать фразеологізми і фразеологічні одиниці. Метафорична образність фразеологічних одиниць породжує емотивність [11].

Емотивність, експресивність та оцінність – елементи лексичного значення, які дослідники часто поєднують в одному слові, говорячи про їхню нерозривність та пов'язаність, як наслідок у роботах з'явилися терміни:

- «емоційно-оцінна лексика»,
- «емоційно-експресивна лексика»,
- «емоційно-оцінна лексика».

При розгляді категорії емотивність, експресивність, оцінність, подати дані елементи можна у вигляді «рухомого» трикутника, кути якого (емотивність, експресивність, оцінність) стають його вершиною залежно від характеру інформації та мети комунікації [12, с. 9].

Немає однозначної точки зору серед дослідників щодо та співвідношення категорій «експресивність» та «емоційність». Явище експресивності та емоційності протиставлені: експресивність є якісно кількісною характеристикою аналізованих об'єктів, тоді як емоційність є проявом почуттів суб'єкта. Варто також зазначити, що «в семантиці одних

лексем первинної може бути експресивність. А емоційність виникати на її базі:

- розкурити,
- колошматити,
- зневіритися,
- нестримний,
- вбивчий,
- феєрверк,
- лавина (два останні — у значенні «багато») [63].

В інших випадках експресивність виникає на тлі емоційності:

- розмазня,
- мямля,
- зануда.

Таким чином, експресивність та емоційність — дві рівноправні категорії» [16, с. 6].

Вивчаючи співвідношення та взаємозв'язок категорій емотивності та експресивності, дослідники найчастіше звертають увагу на їх причинно-наслідковий взаємозв'язок. Експресія та емоція відносяться до психічним явищам: експресія – це сила почуттів, а емоція – саме почуття. Почуття може виявлятися меншою чи більшою мірою, відповідно, на думку дослідника, вони перебувають у інклюзивних відносинах: емоція ширша за експресію, яка є її ступенем, мірою.

Отже, можливо два варіанти розвитку цих відносин: причиною виникнення емоції можуть стати нестандартні властивості предмета або незвичайні явища, або, навпаки, «причиною виникнення експресії є гострі емоції, які він спричиняє» [20, с. 72].

Наявність емотивної семантики у слові є лише однією з умов породження експресивності, яких також можна віднести оцінність, образність і інтенсивність. Отже, можна погодитися з низкою дослідників, які стверджують, що емотивний зміст у конотативної частини майже завжди

співіснує з експресивністю, але експресивність який завжди передбачає емотивність. У ряді випадків емоція може породжувати експресивність, що зумовлюється душевними переживаннями людини, які вдягаються в експресивну форму мови. В інших випадках експресивність породжує емотивність, оскільки для виникнення емоцій необхідний сильний подразник, який оціняють як експресивний.

Кожна культура по-різному по-різному сприймає емоції, надаючи переживанням і вираженням окремих емоцій соціальну конотацією, яка, в свою чергу, сприяє вихованню та соціальному становленню особи. Почуттєвість також позначається на системі сприйняття світу, соціальну структуру та семантичне представлення деяких складових у структурі значення мовних одиниць, які пов'язані з почуттєвим фоном індивіда.

Відображення дійсності в мовній практиці є спільною творчістю популяції, що користується зазначеною мовною формою, при цьому усі наступні спадкоємці набувають у поєднанні із лексикою комплекс культурних цінностей, що включає риси національного характеру, світогляд, моральні норми та інші аспекти [18, с. 91].

Природу мови можна зрозуміти і пояснити, тільки виходячи з самої людини та її світу. У світі дослідники мови дедалі частіше звертаються до теми людського чинника, що передбачає аналіз мови в контексті її зв'язку з особистістю.

Людина невіддільна від емоцій, які безпосередньо виявляються в його промові, рухах, міміці, голосі.

Закономірний інтерес дослідників до процесів маніфестації емоцій у мові та мови призвів до формування нового наукового напрямку – лінгвістики емоцій (емотіології), вектори якої націлені на емоційне середовище буття мови: мовну особистість, що характеризується емоційністю та емотивні знаки [27, с. 130].

Емоції виконують ключову роль у самосвідомості та в процесі формування й підтримки почуття самоідентичності. Теорія диференціальних емоцій трактує емоцію як основний засіб упорядкування відчуттів.

У сучасній лінгвістиці зростає інтерес дослідників до проблем, пов'язаних із вивченням когнітивності, а емоції трактуються як особлива форма когніції, що відображає й оцінює реальність [44].

Не слабшає інтерес дослідників до емоційного тла висловлювання. Емоційне тло присутнє при породженні будь-якого висловлювання. Однак опис всіх ступенів та способів впливу емоцій на мову та її сприйняття є не вирішеною до кінця проблемою.

Отже, емоція є однією з форм сприйняття дійсності, що вказує на емоційні стани, тривоги та враження [29, с. 181]. Унікальність настроїв у порівнянні з іншими об'єктами номінації проявляється, насамперед, у різноманітності та багатогранності лексичних засобів вираження, що складають:

- належну мовну одиницю,
- фразеологічні синтаксичні формулювання,
- специфічний відтінок голосу,
- синтаксичний порядок.

Множинність значень емотивних мовних одиниць, включаючи вигуки, не становить проблеми для мовленнєвих суб'єктів, оскільки різні значення автоматично приймаються в процесі взаємодії в суспільстві на фоні засобів, що сприяють усуненню полісемії в контексті.

Емотивність притаманна всім мовним рівням, включаючи:

- фонетичний,
- морфологічний,
- лексичний
- і синтаксичний.

Кожен з цих елементів має свої специфічні засоби вираження. На фонетичному рівні науковці вважають, що існує зв'язок між певними

звуковими комбінаціями в складі слова та його значенням. Вони вважають, що звуки можуть викликати у свідомості мовців певні асоціації, замінюючи собою об'єкти чи дії та стаючи їх символами. Оскільки явища реального світу сприймаються й оцінюються людьми, ці оцінки поширюються і на звуки, що супроводжують ці явища, що призводить до формування символічних значень звуків, які переносяться і на мовлення [23, с. 60].

Окремі звуки здатні активувати певне коло асоціацій, а явище звукосимволізму зацікавлює численних вітчизняних та зарубіжних мовознавців. В даний час можна з упевненістю констатувати, що фонетичні елементи в основному транслюють свідчення, що має чуттєво-емоційний характер. Емоційний компонент значення часто виражається через морфеми. При поєднанні нейтральної кореневої морфема з емоційним афіксом, мовний елемент отримує емоційний відтінок. У деяких випадках один і той самий суфікс може викликати полярні емоції у різних словах [33].

На синтаксичному рівні емоції можуть виражатися через використання:

- вигуків,
- запитальних,
- схематичних,
- речень з оберненим порядком слів,
- а також вставлених компонентів.

Чим значніший ступінь емоційної інтенсивності, тим більш дезорганізованою стає синтаксична структура. Переривання, повтори та незакінченість синтаксичних конструкцій є типовими для станів високої емоційної напруги. Хоча важко встановити точний набір синтаксичних конструкцій для вираження конкретної емоції, однак можливо виявити певні тенденції [45].

Емотивність найбільш детально вивчена на лексичному рівні. Різноманітні підходи до виокремлення та характеристики емоційного лексичного запасу зумовлені різними інтерпретаціями поняття «емотивності»

та її значення в семантичній структурі слова. Лексика, що репрезентує емоції, поділяється на три групи:

1. словниковий запас, який позначає почуття;
2. термінологія, яка характеризує переживання;
3. словникові одиниці, що передають настрій [34].

Словниковий ресурс, що позначає переживання, не є вираженням емоцій. Наприклад, терміни *переляк*, *злість*, *здивування* тільки ілюструють конкретні почуття, в той час як зміст емотивних слів відображає інтроспективний особистісний стан особи, її свідомість і психічний стан [47].

Іншим способом вербального вираження емоцій є їхній опис. На відміну від спонтанного виявлення емоцій у мовленні, опис є свідомим відтворенням емоційного стану за допомогою мовних засобів. Як правило, опису підлягають не самі емоції і їх цілому, а їх зовнішні прояви:

- виявлення емоцій обличчя,
- експресія очей,
- виявлення емоцій губ,
- жести мови,
- тон голосу,
- тональність тощо.

Словниковий аналіз передає настрій емоційних вражень, ініціюючи у читача відчуття, які відповідають намірам творця. Це реалізується внаслідок всезагальної експресії елемента, а також здатності його інтерпретації [24].

У певних ситуаціях один і той же виразний елемент може відображати відмінні емоційні переживання. Зокрема, усмішка є однією з ключових емоційно-фізичних проявів особи – найчастіше сигналізує про задоволення або радість, проте інколи може виражати презирство, огиду чи навіть сум. Лексика, що називає та описує емоції, з семантичної точки зору є об'єктивною. Словниковий склад специфічних засобів емоційного вираження у мовленні охоплює афекти — спеціалізовані лексичні одиниці, що

передають емоції й обов'язково містять емоційний компонент у своїй семантичній структурі.

Відповідно до типу емоційного забарвлення, емотиви систематизуються на афективи, де семантика почуттів є основним змістом слова, а також додаткові значення, у яких емоційні відтінки доповнюють ключове, логічне або функціональне значення. Обидві дані категорії лексичної одиниці є емоційними як у писемній, так і в усній мові. Разом з ним існує група слів, які в мові залишаються нейтральними, проте володіють емоційним потенціалом, що виявляється під час їх вживання в комунікації.

Серед мовних засобів, що відображають переживання, характерне значення мають вигуки. Окремі мовознавці стверджують, що вигуки насправді не містять предметно-логічного сенсу і не передають концептів. Афективна лексика, незважаючи на рівень емотивної семантики, охоплює компонент поняття.

Емотивні елементи передають як емоцію, так і концепт, який має відношення до цієї емоції. У мовленні вигуки здійснюють комунікативну та емоційну функції, що підтверджує їхню значну роль у мовленнєвому акті. Емоції є різноманітним феноменом, що визначається особистісним сприйняттям та плинністю, що ускладнює систему їхнього відтворення в усному спілкуванні.

В останні десятиліття вивчення емоцій і їх відображення в мові лінгвістами приділялася досить велика увага, що дозволило скластися новий напрямок – емотологічний. У науковій літературі розглядається позначення і вираження емоцій одиницями різних мовних рівнів.

1.2. Культурно марковані показники відтворення емоцій в мові

Як характерно для кожної країни мати власну мову, так і способи вираження емоцій є неповторними для кожної етнічної групи. Те, як ми показуємо та інтерпретуємо емоції, як внутрішньо, так і в спілкуванні з

оточуючими, значною мірою пояснюється нашою культурною приналежністю.

Характерним є визначення емоцій людей інших культур саме за виразом обличчя, інколи, за допомогою жестів або інтонації висловлення. Та, все ж, більш точніші висновки щодо емоційного стану нашого співрозмовника ми можемо зробити, якщо ці люди спільної з нами культури.

Культурний феномен суттєво впливає на громадське життя, зберігаючи спільні спогади та утвержуючи загальнолюдські ідеали. Враховуючи тісний зв'язок мовлення з традиціями, особистість передає свою етнічну приналежність через вербальне оформлення поглядів [14].

Етнічна своєрідність складається під впливом численних факторів, зокрема:

- місцезнаходження,
- події минулого,
- традиції,
- релігійні переконання.

Світогляд народу розвивається впродовж століть, і кожен із цих факторів має значення для його становлення. Мовлення необхідно аналізувати у взаємозв'язку з думкою, оскільки наше розуміння оточення формується не лише через спостереження, а й шляхом усвідомлення та тлумачення [42].

Завдяки емоційній насиченості фраз та лексичних одиниць, мова стає динамічною, багатою та живою, набуваючи значущості як складна організація. Демонстрація оцінного відношення до різних явищ та образів дійсності є однією з ключових напрямків, що існують реально під час спілкування, де оцінне бачення виступає як універсальна (трансцендентна) мовна категорія. Вона є основним елементом комунікативного процесу і представляє собою різновид модальності висловлювання [19].

Етноспецифічність термінів і значень визначається не тільки характерними для даної лінгвокультурної спільноти об'єктами, явищами та

елементами культури, а й універсальністю їхнього мовного створення, вживання, а також психологічними аспектами сприйняття оточення та специфічними "образами світу", що формуються в рамках конкретної національно-лінгвокультурної групи [48].

Лексика, що характеризує емоції та емоційні стани в різних культурах, має свої характерні особливості: емоції, що визначаються соціальними та культурними чинниками. Часто мова слугує відображенням думок, почуттів народу, який нею користується. Структура кожної мови глибоко пов'язана з духовними рисами нації і є унікальним, своєрідним явищем [15].

Теорія мовного менталітету полягає у способі структуризації світу через мову. Виділяють різні способи мислення, які, найчастіше, є невербальні, коли людина не використовує мовленнєві конструкції. Деякі риси менталітету залежать від особливостей мови конкретного соціального угруповання та визначаються його соціокультурним контекстом [43].

Етнічна специфіка як складова соціокультурного середовища охоплює як культурні надбання, так й історичні події та політику. Ці масштабні соціокультурні напрями формують мовний менталітет. Важливо також зазначити, що основними чинниками, які впливають на нього, є соціокультурні фактори, і через їхню мінливість мовний менталітет також є різноманітним.

Мовний світогляд визначається передусім соціокультурними, а не лінгвістичними чинниками. Це дозволяє стверджувати, що види менталітету слід ідентифікувати не за лінгвістичними, а за соціокультурними характеристиками. Хоча часто набір певних соціокультурних рис співвідноситься з конкретною мовою, види мовного менталітету більше пов'язані з відповідними соціокультурними спільнотами, ніж з мовними аспектами.

Отже, можна підсумувати, що вираження емоційних станів або конкретних емоцій в межах національно-культурної специфіки є важливою сферою для досліджень і має суттєве значення на розвиток спілкування між

людьми різних континентів та культур. У лінгвістичній системі відображення реальності має свої характерні риси, які обумовлені різними варіантами у сприйнятті світу.

Емоційне вираження, як і мова, унікальне для кожної культури і визначається національними та соціокультурними особливостями, такими як географічне положення, історія, культурні й релігійні переконання. Мова виступає засобом відображення почуттів і думок народу, відображаючи специфічне сприйняття світу через емоційне забарвлення словосполучень і мовних одиниць. Соціокультурні фактори формують мовний менталітет, який не просто визначає комунікацію, але й створює особливі «картини світу» в межах певних національно-лінгвокультурних спільнот.

Національно-культурна специфіка емоційного вираження впливає на спілкування між представниками різних культур. Розуміння таких культурних концептів є ключовим для покращення міжкультурної взаємодії, оскільки мова та менталітет впливають на те, як ми сприймаємо і розуміємо один одного.

1.3 Особливості реалізації емотивності в англійськомовному художньому тексті

Літературні твори є значущим джерелом для аналізу методів вираження емоцій у конкретній мові, оскільки вони зображають людські почуття та переживання через мовні засоби в поєднанні з контекстом і мовною ситуацією. Отже, текст слід розглядати як об'єкт лінгвістичного аналізу, продукт, створений у процесі мовленнєвої діяльності та зафіксований у вербальному вигляді. Отже, очевидно, що емотивність є невід'ємною складовою художнього дискурсу. Під час аналізу цього поняття важливо розуміти не лише природу людських емоцій, що мають такі властивості, як предметність (орієнтованість на зовнішній світ) та суб'єктивність (належність до суб'єкта), але й особливості текстової семантики [2].

У процесі концептуального моделювання емотивності враховуються референційний, інтенційний і рецептивний аспекти текстової семантики [7]. На основі зазначених компонентів виділяють три визначальні ознаки емоційності:

- конкретність (наявність у літературному творі знань, що сприяють виникненню емоцій),
- задіяність (реалізація авторських емоційних цілей у творі)
- впливовість (посилання щодо ймовірної реакції реципієнта на текст) [6].

Ціль емоційної функції лексеми, а саме психологічний стан комунікатора, його відношення до теми, сутності, отримувача висловлювання, передається шляхом додаткових значень. На сьогодні існують три основні напрями вивчення проблем конотації мовних засобів:

- семіотичний (вивчення мотивів, залежно від яких мовець обирає ті чи інші мовні засоби);
- лінгвістичний аспект, який включає стилістичний, лексичний (дослідження методів формування додаткового сенсу лексем і висловлювань, які наділяють їм емоційності та виразності)
- і культурологічний (розгляд конотації як частини значення, що додає національну специфіку до інформації про об'єктивну реальність) [21].

Основна функція емотивності полягає у прагматичному впливі на адресата. Вона також стимулює емоційність мовця через використання емотивних лексичних систем та «емоціогенної» інформації, яка активізує конкретну емоційну реакцію у реципієнта. Емотивний текст можна порівняти з «будівлею», що містить усі «поверхи» емотивності мови та канали її вербального вираження, оскільки на семантико-синтаксичному рівні найкраще проявляється взаємозв'язок між мисленням і мовною діяльністю людини [30].

Існує безліч факторів емоційного забарвлення тексту, що інтерпретуються дослідниками досить інакше. З одного аспекту, головним виток емоційної насиченості тексту виступають комунікативні елементи. Методи виявлення ситуацій з емоційним забарвленням в літературному творі можуть варіюватися: від згортання (семантичний визначник, лексична одиниця) та щонайменше детальним обсягом (фраза, вислів) до найбільш детальних (уривок тексту, стаття) [26].

Виділяють основні джерела емоційності тексту, зокрема:

- впровадження невербальних засобів;
- оповідь автора;
- неологізми, створені автором;
- пряма або непряма назва емоцій;
- дешифратор емоцій, який може включати дублюючу емоційну конструкцію, контекст, авторські ремарки тощо;
- а також перевага лінгвістичних або паралінгвістичних засобів [32].

Ключовим фактором емоційності тексту виступає змістовність. Письменник і дійова особа посідають ключову позицію в літературному творі: творець відображає свої емоції, що містять суб'єктивне відображення, тоді як персонажам надаються почуття, що представлені в тексті як дійсно присутні. На стадії інтегрованого матеріалу авторська свідомість і герої взаємодіють, формуючи емоційну складову твору. Проте необхідно зазначити, що зображення персонажів й автора зазвичай протирічать одне одному та є незрівнянними [36].

Лексична одиниця, основною функцією якої є вираження емоцій мовця, називається емотивом. Він також запропонував наукове поняття емосеми, яке описується як специфічний вид сем, що асоціюються з емоціями мовця. Основні функції емотивів включають емоційне самовираження та оцінку. Дослідник підкреслює, що у багатьох мовах емотивів з негативним оцінним значенням більше, ніж емотивів з позитивною оцінкою [37].

Емотиви обов'язково містять емоційний компонент у своїй семантичній структурі. Якщо лексема передає або має потенціал передавати емоції, її можна вважати емотивною – це є основною функціональною характеристикою емотивів. В цьому контексті роль емотивів зводиться до емоційного самовираження, іншими словами комунікатор не намагається спричинити певне почуття в слухача (на відміну від експресивної лексики, яка спрямована на адресата) [35]. Відповідно до типу емотивної семантики, афекти класифікуються на почуття, у яких семантика емоцій є основним змістом слова (наприклад, «Ах!», «Ой!», «Чому!»), та конотативи, де емотивні семи доповнюють первинне раціональне значення (наприклад, «негідник», «шахрай», «пройдисвіт»). Обидві дані категорії лексичні одиниці є емоційними в усіх формах мови, включаючи комунікацію [41]. Виділяють три категорії емотивності лексеми:

- справжня емотивність,
- емотивність як одна з реалізацій семантичного значення,
- контекстна емотивність [49].

Емотивність слова поділяється на три рівні: перший – коли емоційне значення виступає основним, ключовим елементом у його семантиці; другий – коли емоції виражаються через конотацію як додатковий елемент значення; і третій – рівень потенційності, який не впливає на значення слова, проте у контексті може розкривати приховану конотацію [13].

Емотивність слів не лише відображає почуття індивідуального мовця, а є узагальненням суспільних емоцій [56]. Емоційне забарвлення слова – це значення, де в певний спосіб виявлені (передані або позначені) емоційні сенси [4]. У межах емотивного фонду можна виокремити кілька груп лексем: до емотивів-номінативів з первинними емоційними значеннями відносяться слова на зразок плач, сум. Наступна категорія – емотиви-номінативи з додатковими емоційними відтінками, що позначають стан перенасичення певним почуттям чи переживанням. Третя група – емотиви-експресиви, до яких належать вигуки [4].

Емоції проявляються у різний спосіб: як емоційні реакції, що є зовнішнім проявом емоцій, або як емоційні стани, що відображають внутрішні переживання, але не мають зовнішнього вираження. Оскільки емоційні прояви виступають зовнішнім показником передачі почуттів, одним із їх компонентів є вербальне вираження (різні вигуки та запитання). Мова є не лише своєрідним способом комунікації, розумінням всесвіту та впливом на співрозмовника, але також і засобом самовираження. Емотивні варіанти вираження значною мірою співвіднесені з групою емоційної виразності, тобто з передачею емоцій, яка захищає автентичність, жвавість і чуттєвість спілкування [11]. Однак ці поняття не є тотожними. Емоційне забарвлення в тексті виступає як відображення різноманітних аспектів людських почуттів, одночасно слугуючи характеристикою лінгвістичних і текстових прийомів, які використовуються для кодування та фіксації емоційного наповнення [25]. Таким чином, емотивність охоплює всі вербальні засоби, що передають почуття людей.

Щоб передати конкретні емоції та настрої, можна визначити наступні види реалізації лінгвістичних засобів:

- Номінативно-описовий – застосування слів, що позначають емоції, разом із мовними елементами, які описують рухи тіла людини, що характерні для відповідного емоційного стану персонажа. Це дає змогу читачеві точно розпізнати емоцію та уявити її зовнішній прояв.
- Описово-експресивний – використання мовних одиниць, що відображають прояви почуттів, поряд зі словами, які передають конкретний емоційний настрій.
- Номінативно-експресивний – застосування лексики для означення емоцій, поєднане з мовними засобами, що передають саме ці відчуття людини [3, с. 11-12].

Для мовного вираження емоцій можна виділити три основні групи лексики:

- Позначення емоцій – слова, що дають назви емоціям. Вони включають термін про конкретні почуття, в той час, як значення емотивів передає особистісну психоемоційну умову особистості.

- Опис – лексика, що надає опис емоцій. Це усвідомлене вираження емоційного відчуття словесними засобами, які, зазвичай, відображають зовнішні прояви емоцій: вираз обличчя, рух очей, положення губ, жести, тон голосу, інтонаційне забарвлення тощо.

- Пряма передача – слова, що безпосередньо передають емоції через афективну, конотативну лексику та потенційно-емоційні елементи [9].

Семантика лексики перших двох категорій є нейтральною, з перевагами логічно-предметного компонента, тоді як лексика третьої категорії має виражене емоційне забарвлення та поділяється на два основні види:

Афективна лексика – слова з емоційним значенням, до яких відносяться вигуки, вульгаризми, нецензурні слова та лайливі вислови.

Конотативна лексика – слова з конотацією (лексика із вторинним значенням), що виникає на основі логічно-предметного елемента значення. Сюди належать похідні слова, утворені афіксами для вираження емоційної оцінки, а також семантичні похідні, жаргон, сленг та ін. [38].

На фонетичному рівні дослідники вважають, що реалізується взаємозв'язок між звуками, які складають слово, і його змістом. Вони припускають, що певні звуки здатні викликати у свідомості носіїв мови конкретні асоціації, замінюючи собою об'єкти чи дії та слугуючи їх символами. Оскільки елементи реального світу отримують оцінки від тих, хто їх сприймає, ці оцінки також переходять на звуки, що пов'язуються з такими явищами. Це призводить до формування символічних значень звуків, які впливають на мовлення. Деякі звуки можуть викликати специфічні асоціації, і це явище, яке називається звуко-символізмом, є об'єктом аналізу як національних, так і іноземних фахівців [49].

Сучасні дослідження показують, що фонемі здебільшого передають сенсорно-емоційний зміст. Наприклад, поєднання звуків [sl] асоціюється з неприємними почуттями, як у словах «sloppy», "slither", "slug". Фонетична комбінація [kr] також викликає негативні емоції, як у словах "crash", "crack", "crunch". На графічному рівні емоції виражаються через використання спеціальних шрифтів, таких як курсив, капіталізація, або членування слів за допомогою дефісів.

На морфологічному рівні емоційне ставлення до предмета або явища виражається за допомогою граматичних засобів і особливих афіксів. Наприклад, суфікси з від'ємним значенням, такі як "-aster", "-ster", "-ard", "-eer", або напівафікс "-monger", як у слові "fish-monger". Зворотній вплив мають суфікси "-kin" (*napkin*), "-let" (*booklet*), "-y" (*sunny*), які формують сприятливі асоціації. Крім того, на цьому рівні розглядаються унікальні новотвори та авторські оказіоналізми, такі як "frog-eater" (француз) та "poisoner" (кухар) [38].

На рівні лексики реалізується вираження як особистих афективних почуттів, так і емоційних проявів оточуючих. У той час як мовник ідентифікуює емоцію, яку він переживає в даний момент, це слугує прикладом вираження власного емоційного стану. З метою досягнення цього можна застосувати різні категорії слів, наприклад: "sorrowful", "contentment", "solemnity", «curiosity», "aspiration", "content", "wrathful", "destitute", "despondency". Вербалізуючи емоційний стан іншої особи, мовець припускає, що відчуває ця людина, орієнтуючись на ситуацію, як у виразах: "Poor child!", "Poor girl!" [39].

Лексичні елементи для вираження емоційної концептосфери можуть бути первинними, вторинними або непрямими номінантами. З прагматико-семасіологічної перспективи, лексеми можна класифікувати як безпосередні позначення, деталі та тлумачення. Первинні позначення психоемоційних переживань втілюються на рівні висловлювань. Описи включають зображення виразу обличчя, жестикулювання, голосових інтонацій та характеристик

висловлювання суб'єкта, а також переносні вирази, що формують важливий елемент особистого стилю письменника, надаючи твору характерного настрою [50].

У сучасній мовленні домінують вторинні та непрямі методи позначення, такі як метонімія, метафора, та евфемізми. Фразеологізми виконують суттєву функцію у відображенні національно-культурного усвідомлення нації та його сасоідентифікації, демонструючи побутовий, соціально-історичний та духовний досвід соціуму. Вони також пов'язані з фоновими знаннями носіїв мови і допомагають виражати ставлення людей до певних ситуацій та об'єктів, даючи їм оцінку. Фразеологічні одиниці можуть класифікуватися на такі категорії:

- 1) загальне фразеологічне значення;
- 2) пряме значення, що було образно переосмислене;
- 3) значення окремих лексем [51].

Національна специфіка проявляється через наявність у фразеологічних одиницях компонентів, характерних для конкретного народу. Це можуть бути реалії, відомі лише певній нації, а також слова, що відображають особливості культури, релігії, географічні назви, імена тощо. В емотивній лексиці часто зустрічаються слова зі зниженим стилістичним забарвленням, такі як розмовні вирази, діалектні слова, сленгові терміни, жаргонні висловлювання та грубі слова. Використання цих слів у мовленні має певні прагматичні цілі та додає жвавості й виразності розмовній мові. Серед лексико-стилістичних засобів, що демонструють емоційність, також виокремлюються порівняння, епітети та фразеологічні конструкції, які адекватно відображають національно-культурні характеристики та почуття людей [52].

В англійській мові емоції зазвичай виявляються за допомогою прикметників або псевдодієприкметникових форм, а не дієслів, що вказують на незворотній настрій. Натомість, дієслова почуттів виконують дієву функцію індивіда. Слід відзначити, що неперехідні емоційні дієслова

англійського походження, як правило мають від'ємні нюанси, що вказує на характерну рису англійської культури, де поведінка часто сприймається з недовірою та збентеженням.

Для передачі емоцій на синтаксичному рівні можуть бути застосовані еліптичні, окличні, питальні, інверсійні речення, вставні елементи, стереотипні висловлювання (In what way, what a kind of, such kind of) та конструкції, що підсилюють емоційність (those, very much). Чим більше емоційне напруження, тим менш організованою є синтаксична структура. Переривчастість, повторення та незакінченність синтаксичних структур властиві значному напруженню емоцій [54].

Таким чином, емотційність тексту націлена на спричинення у читача потрібної емоційної відповіді. Це досягається через емотивні засоби, зокрема через лексику, яка містить оцінку явищ, та слова, що відображають уявлення про емоції. Внутрішній стан особи в якійсь мірі відображається через різноманітні лексичні та семантичні засоби, і для точності та виразності передачі емоцій важливо дотримуватися відповідних конструкцій та прийомів.

Можна зазначити, що вираження емоцій є універсальним для всіх людей, оскільки вони сприяють взаєморозумінню. Представники різних національностей здатні безпомилково розпізнавати емоції, виражені на людському обличчі. Однак різні культури по-різному ставляться до певних емоцій, надаючи їм соціальні конотації, які впливають на формування та інтеграцію в суспільстві. Це, своєю чергою, чинить вплив на структуру концепцій про реальність, організацію суспільства та семантичну реалізацію окремих компонентів у значенні слів, що передають емоції. Важливо відзначити, будь-яка мовна система містить свій набір почуттів та певні концепції щодо їхньої природи та причини.

Позначення емоцій формує культурні норми спілкування в конкретній мовній спільноті, а також допускає різні відхилення від цих норм у межах групових субкультур. У лексиці кожної мовної спільноти існує базовий набір

синонімів для опису певних емоцій. Всі мови відзначаються індивідуальною специфікою, що включає різницю у кількості емоційних засобів і їх розподіл за частинами мови. Це зобов'язує мовців бути більш свідомими у вираженні емоцій, для того, щоб вірно відображати свої внутрішні відчуття та ставлення на емоційному рівні до подій у рамках конкретної культури.

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ

В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

2.1. Вербальний рівень реалізації емотивності у поетичних текстах американських авторів

Емоції не лише виступають як одна форма відображення дійсності, але й самі стають предметом цього відображення, і, як наслідок, закріплюються у мовній структурі. Наприклад, такі слова як terror «паніка», dread «страх», annoyance «роздратування», delight «радість» та інші є у мові мета-емоціями, а не безпосередньо емоційними переживаннями, тобто вони виступають їх

концептуальними визначеннями. Автор вважає ці лінгвістичні засоби для прямого позначення мета-емоцій, а не для передачі психологічного налаштування дійових осіб, приміром є:

One discovered that money couldn't keep shame and sorrow out of rich people's houses... (Louisa M. Alcott) [68].

Дослідження лексики, яка передає емоційні стани, в творах американських письменників XIX-XX століттяв демонструє, що автори нерідко вдаються до таких слів:

- fear «страх»,
- sorrow «печаль» і shame «сором»,
- pleasure «щастя».

Наприклад:

*Tempted by a dream of **happiness**, he had yielded himself with deliberate choice, as he had never done before, to what he knew was deadly sin. (Nathaniel Hawthorne) [67].*

*No messenger should come wholly empty, and a slave should **fear** plausibilities;*

Much conversation is as good as having a home (Ezra pound, IFFERENCE OF OPINION WITH LYGDAMUS) [69]

*Till the refusal propagates a **fear**. Think*

*Neither **fear** nor courage saves us. Unnatural vices (T.S. Eliot. Gerontion) [66]*

Спостерігаємо переважання емотивно-оцінної лексики, що виражає позитивні емоції. Емоції радості, задоволення, схвалення, співчуття тощо передаються через такі слова та вислови, як:

- good,
- splendid,
- excellent,
- pity, тощо.

Наприклад:

*Have you contempered Juno's Pelasgian temples,
Have you denied Pallas good eyes?* (Ezra Pound, DIFFERENCE OF
OPINION WITH LYGDAMUS) [69]

Mrs. Turner intimates

It does the house no sort of good (T.S. Eliot, Sweeney Erect) [66].

Негативні емоції, такі як «роздратування», «зневага», «обурення», «відраза» тощо, виражаються через лайливу та сварливу лексику:

- traitor,
- rubbish,
- stupid,
- silly,
- rascal,
- despicable,
- pepper pot та інші.

Ці слова часто вживаються в окличних реченнях, що свідчить про високий ступінь емоційності персонажа.

To have legs and a silly head

and to smell, pah! like a flamingo

that soils its own feathers behind. (Carlos Williams, To a Friend Concerning
Several Ladies) [71]

Are not my children as dear to me

as falling leaves or

must one become stupid

to grow older? (Carlos Williams, Waiting) [71]

Вигуки підсилюють різноманітні емоції, як позитивні, так і негативні, а їх значення визначається в контексті. Деякі вигуки відразу передають тон емоції, наприклад, позитивний або негативний. Наприклад, вигук "hooray" (українською «ура») не тільки виражає позитивний тон емоції, але й вказує на її тип, зокрема радість.

Наведемо приклади використання вигуків:

Oh, black Persian cat!

Was not your life

already cursed with offspring? (Carlos William, *Mujer*) [71]

Enter! Elbow in at the door.

Men? Women?

Simpering, clay fetish-faces counting

through the turnstile. Ah! (Carlos William, *History*) [71]

No! I am not Prince Hamlet, nor was meant to be;

Am an attendant lord, one that will do (T. S. ELIOT, *The Love Song of J. Alfred Prufrock*) [66]

Вигуки мають особливість не називати емоції, а безпосередньо їх виражати. Вони являють собою не лише звуки, але й осмисленні складові дискурсу. У розмовній мові вигуки часто супроводжуються мімікою, інтонацією та жестами, а в художніх текстах їхнє значення розкривається через контекст, зокрема через опис невербальних проявів емоційних станів.

У нашому дослідженні емотивності стилістичні засоби складають найбільшу групу. Було здійснено аналіз ключових стилістичних засоби, які найбільш активно застосовуються та мають суттєвий вплив на емоційну насиченість текстів: повтори — це стилістичні прийоми, що посилюють емоційно-смісловий тон прози та реалізуються через лексичні елементи, які передають емоційні відтінки. Повтори часто сигналізують про високу напругу емоційного стану персонажа, а окличні речення додають їм особливої експресивності, підкреслюючи найважливіші моменти діалогу та відображаючи надмірну схвильованість.

Наприклад:

Carmen! Akimbo arms and smouldering eyes;

Carmen! Bestirring hope and lipping eyes;

Carmen whirls, and music swirls and dips.

"Carmen!," comes awed from wine-hot lips (Hart Crane *Carmen De Boheme*) [65].

And when I had the bird in the cage,

O fool that I am!

Why, it broke my pretty cage.

Sing merrily, Truth; I tried to put

Truth in a cage!

And when the bird was flown from the cage,

O fool that I am!

Why, I had nor bird nor cage.

Sing merrily, Truth: I tried to put

Truth in a cage!

*Heigh-ho! Truth in a cage. (Carlos William *The Fool's Song*) [71]*

I shall not want Honour in Heaven

For I shall meet Sir Philip Sidney

And have talk with Coriolanus

And other heroes of that kidney.

I shall not want Capital in Heaven

For I shall meet Sir Alfred Mond:

We two shall lie together, lapt

In a five per cent Exchequer Bond.

I shall not want Society in Heaven,

Lucretia Borgia shall be my Bride;

Her anecdotes will be more amusing

*Than Pipit's experience could provide (T. S. ELIOT, *A Cooking Egg*) [66].*

Turning in the wind,

Turning as the flames

Turned in the fire,

Turning as the tails of the peacocks

Turned in the loud fire (Wallace Stevens, *Domination Of Black*) [70]

Метафори в творах авторів виступають найчисельнішим і найяскравішим стилістичним засобом у групі лексичних прийомів вираження

емоцій. Для створення метафори необхідно знайти спільні риси між двома предметами або явищами, через що її часто вважають прихованим порівнянням, яке відображає як постійні, так і тимчасові подібності між об'єктами. Аналізуючи метафоричні репрезентації емоцій у досліджуваних текстах, помічаємо, що головні персонажі часто порівнюються з тваринами, а також їхні особистісні якості, зовнішній вигляд або емоційні стани уподібнюються до різних істот. Наприклад:

Take that, damn you; and that!

And here's a rose

To make it right again!

God knows

I'm sorry, Grace; but then,

It's not my fault if you will be a cat (Carlos William , Mezzo Forte) [71]

Синтаксичні засоби мають значний потенціал для вираження емотивності в прозі. Вони включають особливі синтаксичні структури, які спрямовані не лише на передачу основної суті, а й на відображення індивідуально-оцінного, емоційно насиченого відношення доповідача до об'єкта думки. Для позначення емоційного стану мовця використовуються речення і вислови різних типів, які занурені у комунікативний контекст, що дає змогу їм виділятися на фоні емоційно нейтральних синтаксичних конструкцій.

Чим вищий рівень емоційного напруження, тим більше дезорганізується синтаксична структура тексту. Для текстів з високою концентрацією емоційності характерні повтори, окличні речення та емфатичні конструкції. Доволі часто зустрічаються конструкції *How + Adj*, наприклад:

Tra-la-la-la-la-la-laire—nil nisi divinum stabile

est; caetera fumus—the gondola stopped, the old

*palace was there, **how charming** its grey and pink—*

goats and monkeys, with such hair too!—so the

countess passed on until she came through the little park, where Niobe presented her with a cabinet, and so departed (T. S. ELIOT, Burbank with a Baedeker: Bleistein with a Cigar) [66].

*The sea water! It is quiet and smooth here!
How slowly they move, little by little trying
the hawsers that drop and groan with their agony.*

Yes, it is certainly of the high sea they are talking (Carlos William, In Harbor) [71].

У залежності від того, якою частиною мови виражені емоції у художньому творі, можна виділити чотири групи слів-емотивів. Однією з таких груп є прислівники, наприклад:

- *sadly* «сумно»,
- *fiercely* «люто»,
- *nervously* «нервово»,
- *angrily* «сердито»,
- *doubtfully* «сумнівно» тощо.

Наприклад:

From which her old eyes glittered fiercely—

“Go!” she said, and I hurried shivering

Out into the deserted streets of Paterson (Carlos William Paterson—The Strike) [71]

Nervously

she crushes her straw hat

about her eyes

and tilts her head

to deepen the shadow—

smiling excitedly! (Carlos William, Sympathetic Portrait of a Child) [71].

Дієслова, що описують емоційний стан:

- *frighten* «лякати»,

- exclaim «вигукувати»,
- laugh «сміятися»,
- giggle «хихикати»,
- frown «насупитися»,
- hate «ненавидіти» та ін.

Наприклад:

*The coroner's merry little children
Have such twinkling brown eyes.
Their father is not of gay men
And their mother jocular in no wise,
Yet the coroner's merry little children
Laugh so easily.*

*They **laugh** because they prosper.
Fruit for them is upon all branches.
Lo! how they jibe at loss, for
Kind heaven fills their little paunches!
It's the coroner's merry, merry children
Who **laugh** so easily (Carlos William, Hic Jacet) [71].*

Іменники у складі конструкцій with+N та in+N, наприклад:

*The word within a word, unable to speak a word,
Swaddled **with darkness**. In the juvenescence of the year
Came Christ the tiger (T. S. ELIOT, Gerontion) [66].*

*There is hunting **in heaven**—*

Sleep safe till to-morrow (Carlos William, Postlude) [71]

Прикметники:

- joyful
- satisfied,
- astonished,
- irritated,
- remorseful та ін.

Наприклад:

*You were **happy** to see.*

Now I am absent from you

All are slandering me (Carlos William, Translations from the Spanish, “El Romancero”) [71]

*I could not be **angry** with you, no matter*

how much they outraged true music (Carlos William , Gulls) [71].

Отже, емоції в літературних творах виступають не лише як спосіб відображення реальності, але й стають об'єктом цього відображення, фіксуючись у мові через різні лексичні засоби. Наприклад, слова на позначення емоцій, такі як *dread* «страх», *terror* «паніка», *annoyance* «роздратування», *delight* «радість» тощо, є мета-емоціями, тобто їхніми понятійними позначеннями, а не безпосередньо емоціями. У досліджуваних текстах автори часто використовують такі вербальні засоби для прямої номінації мета-емоцій, не описуючи при цьому емоційний стан персонажів.

Аналіз лексики, що позначає емоції у творах американських авторів XIX-XX століть, показує, що вони часто вживають слова на позначення як позитивних (*happiness* «щастя», *splendid* «дивовижний»), так і негативних емоцій (*fear* «страх», *guilt* «провина», *rogue* «негідник»). Позитивні емоції відтворюються через лексику, що виражає задоволення, схвалення, співчуття, тоді як негативні передаються через лайливу та сварливу лексику. Окрім того, вигуки у текстах підсилюють емоційний тон, а їх значення залежить від контексту. Різні частини мови, такі як прислівники, дієслова, іменники та прикметники, також активно використовуються для передачі емоційного стану персонажів, демонструючи багатогранність мовних засобів у відтворенні емоційності художнього тексту.

2.2. Актуалізація емотивності в американському поетичному мовленні на когнітивному рівні

Концептологія та когнітивні дослідження семантики емотивності у художніх творах надають широкі знання про репрезентацію семантики емотивних концептів. Враховуючи досягнення когнітивної лінгвістики, у нашому дослідженні використовуються такі ключові поняття:

- «концептосфера», що відображає соціокультурну інформацію та виступає основним семантичним «інвентарем» певної культури, який представляє знання індивіда про різні фрагменти світу;
- «концептосистема», яка є системною сукупністю концептуальних сфер;
- та «концептуальний простір», що слугує моделлю системної взаємодії культурних, мовних або текстових концептів.

У даному дослідженні категорії емотивності у художніх творах розподіляються на три основні домени емоційних концептів:

1) неприємні відчуття, такі як:

- despair,
- sorrow,
- fear,
- unhappiness,
- shame,
- nervousness, тощо;

Наприклад:

*I bow my head in **shame***

for those who malign you (Carlos William, The Old Men) [71].

*Some certain **despair**,*

For that you lose his care

Who was faithful always (Carlos William, Translations from the Spanish, “El Romancero”) [71]

The great good he finds who attains you?

*For though with mortal **fear** you reward me,
Until my sorry sense is plenished,
Never can you deny, when all's ended,
Calm eyes, that you did regard me* (Carlos William, Translations from the Spanish, "El Romancero") [71]

1) «ПОЗИТИВНІ ЕМОЦІЇ», зокрема:

- delight «захват»,
- gratitude «вдячність»,
- happiness «щастя»,
- kindness «доброта»,
- love «любов»,
- joyous – «щасливий»,
- merriment «радість» тощо;

Наприклад:

*N'er grew pleasure all unimpeded,
N'er was **delight** lest passion won* (Carlos William, Translations from the Spanish, "El Romancero") [71]

*If that my **love** thy bosom inflameth
With honest purpose and just intention* (Carlos William, Translations from the Spanish, "El Romancero") [71]

The lilacs wither in the Carolinas.

Already the butterflies flutter above the cabins.

*Already the new-born children interpret **love***

In the voices of mothers (Wallace Stevens, In The Carolinas) [70]

But love is an oil to embalm the body.

*Love is a packet of spices, a strong
smelling liquid to be squirted into
the thigh. No?*

*Love rubbed on a bald head will make
hair—and after? Love is*

a lice comber!

Gnats on dung! (Carlos William, History) [71]

To speak of joy and to sing of it, borne on

*The shoulders of **joyous** men, to feel the heart*

That is the common, the bravest fundament (Wallace Stevens, It Must Give Pleasure) [70].

3) «амбівалентні емоції», які можуть бути як позитивними, так і негативними, таких як:

- amazement «розгубленість»,
- excitement «хвилювання»,
- shock «шок»,
- surprise «здивування»,
- worriedness «переживання» тощо.

Наприклад:

*Tense with suppressed **excitement***

the fences watch where the ground

has humped an aching shoulder for

the ecstasy (Carlos William, Winter Quiet) [70]

*Clasp your flowers to you with a pained **surprise**—*

Fling them to the ground and turn

With a fugitive resentment in your eyes:

But weave, weave the sunlight in your hair (T. S. ELIOT, La Figlia Che Piange) [66].

Flesh-and-blood is weak and frail,

*Susceptible to nervous **shock**;*

While the True Church can never fail

For it is based upon a rock (T. S. ELIOT, The Hippopotamus) [66]

Відомо, що люди частіше переживають негативні емоції, тому мовні засоби для вираження негативних реакцій та емоційного стану в кожній мові, зокрема в англійській, представлені у більших кількостях.

Негативні емоції різного ступеня напруженості та стійкості, наприклад:

- anger «злість»,
- disappointment «розчарування»,
- distress «страждання»,
- fear «страх»,
- grief «горе»,
- indignation «обурення»,
- «irritation» роздратування та інші.

Однак їхній тип подекуди різний. Наприклад:

Or an old battered lantern hung aloft

*To light poor travellers to their **distress**.*"

She then: "How you digress!" (T. S. ELIOT, Conversation Galante) [66]

Hell take curtains! Go with some show

of inconvenience; sit openly—

*to the weather as to **grief**.*

*Or do you think you can shut **grief** in?* (Carlos William, Tract) [71]

In memory only, reconsidered passion. Gives too soon

Into weak hands, what's thought can be dispensed with

*Till the refusal propagates a **fear**. Think*

*Neither **fear** nor courage saves us. Unnatural vices*

Are fathered by our heroism (T. S. ELIOT, , Gerontion) [66]

*Us all from an out and out defiance of **fear***

But this same perdamnable miserliness (Carlos William, Con Brio) [71]

Концептологія та когнітивні дослідження семантики емотивності у художніх творах надають цінні знання про репрезентацію емоційних концептів. Виходячи з досягнень когнітивної лінгвістики, у нашому дослідженні використовуються такі ключові поняття: «концептосфера» як

соціокультурна інформація і основний семантичний інвентар культури, «концептосистема» як комплекс концептуальних сфер, та «концептуальний простір» як структура взаємодії культурних, мовних та текстових концептів.

Наше дослідження емоційних концептів у творах ХІХ століття поділяє їх на три основні домени: негативні емоції: охоплюють широкий спектр концептів, які відображають різні форми страждання, тривоги та невдоволення; позитивні емоції: включають концепти, що виражають радощі, вдячність, щастя та інші позитивні відчуття; амбівалентні емоції: представлені концептами, які можуть бути як корисними, так і шкідливими, відображаючи складність і неоднозначність емоційних станів.

Згідно з відомими даними, негативні емоції переживаються частіше, тому мовні засоби для їх вираження в мовах, зокрема в англійській, представлені у більшій кількості. Негативні емоції різного ступеня інтенсивності мають різні мовні вираження, що підкреслює їх важливість у мовній репрезентації.

ВИСНОВКИ

У висновку можна узагальнити основні поняття та відмінності між емоціями, почуттями та афектами, що відображаються в психологічних та лінгвістичних дослідженнях. Емоції – це суб'єктивні реакції на внутрішні та зовнішні подразники, які можуть проявлятися як через позитивні (радість, задоволення) так і негативні (страх, гнів) переживання. Емоції є менш помітними для оточення і можуть виникати навіть без повної усвідомленості людиною свого стану. Почуття відрізняються від емоцій більшою стабільністю та стійким предметним характером. Вони мають історичний характер і можуть відрізнитися в різних культурах та епохах. Почуття грають важливу соціальну роль у формуванні особистості і завжди пов'язані з роботою свідомості, маючи чітке уявлення про об'єкт.

Афекти – це короточасні, але інтенсивні емоційні реакції, що супроводжуються яскравими фізіологічними змінами, як-от страх чи лють. Вони виникають як реакція на вже здійснену дію або подію, відображаючи суб'єктивну оцінку результату, і мають виразний вплив на поведінку та сприйняття. У лінгвістиці існує термінологічне розмежування між лексикою емоцій (номінативна функція) та емоційною лексикою (експресивна і прагматична функції). Різні мови і культури по-різному відображають емоції, що впливає на вербалізацію емоцій та соціальну конотацію. Емотивність, експресивність та оцінність є важливими елементами лексичного значення, що впливають на сприйняття мови і комунікації.

Усвідомлення природи емоцій, їх класифікація та мовне вираження є важливими аспектами в розумінні людського досвіду та міжкультурної комунікації. Емоції не тільки відображають внутрішній світ людини, але й

впливають на формування соціальних зв'язків та колективного сприйняття реальності.

Емоційне вираження, як і мова, унікальне для кожної культури і визначається національними та соціокультурними особливостями, такими як географічне положення, історія, культурні й релігійні переконання. Мова виступає засобом відображення почуттів і думок народу, відображаючи специфічне сприйняття світу через емоційне забарвлення словосполучень і мовних одиниць. Соціокультурні фактори формують мовний менталітет, який не просто визначає комунікацію, але й створює особливі «картини світу» в межах певних національно-лінгвокультурних спільнот.

Національно-культурна специфіка емоційного вираження впливає на спілкування між представниками різних культур. Розуміння таких культурних концептів є ключовим для покращення міжкультурної взаємодії, оскільки мова та менталітет впливають на те, як ми сприймаємо і розуміємо один одного.

Емотивність напису орієнтована на спричинення у читача бажаного емоційного відгуку. Це досягається через емотивні засоби, зокрема через лексику, яка містить оцінку явищ, та слова, що відображають поняття про емоції. Емоційний стан особи в певному сенсі передається через різноманітні лексичні та семантичні засоби, і для точності та виразності передачі емоцій важливо дотримуватися відповідних конструкцій та прийомів.

Можна зазначити, що вираження емоцій є універсальним для всіх людей, оскільки вони сприяють взаєморозумінню. Представники різних національностей здатні безпомилково розпізнавати емоції, виражені на людському обличчі. Однак різні культури по-різному ставляться до певних емоцій, надаючи їм соціальні конотації, які впливають на розвиток та інтеграцію в суспільство. Це, у своє чергу, позначається на структурі сприйняття дійсності, соціальному устрої та семантичному втіленню окремих компонентів у значенні емоційної лексики. Важливо відзначити, що кожна

мовна система містить свій власний набір емоцій і специфічні уявлення щодо їхньої природи та причин.

Позначення емоцій формує культурні норми спілкування в конкретній мовній спільноті, а також допускає різні відхилення від цих норм у межах групових субкультур. У лексиці кожної мовної спільноти існує базовий набір синонімів для опису певних емоцій. Кожна мова володіє своєю унікальністю, охоплюючи варіації в обсязі емотивних засобів та їх розподіл за граматичними категоріями. Це зобов'язує носіїв мови проявляти більшу усвідомленість у вираженні емоцій, аби конкретно передавати свої відчуття та емоційне ставлення до подій у межах певної культури.

Отже, емоції в літературних творах виступають не лише як спосіб відображення реальності, але й стають об'єктом цього відображення, фіксуючись у мові через різні лексичні засоби.

Аналіз лексики, що позначає емоції у творах американських авторів XIX-XX століть, показує, що вони часто вживають слова на позначення як позитивних (happiness «щастя», splendid «дивовижний»), так і негативних емоцій (fear «страх», guilt «провина», rogue «негідник»). Позитивні емоції відтворюються через лексику, що виражає задоволення, схвалення, співчуття, тоді як негативні передаються через лайливу та сварливу лексику. Окрім того, вигуки у текстах підсилюють емоційний тон, а їх значення залежить від контексту. Різні частини мови, такі як прислівники, дієслова, іменники та прикметники, також активно використовуються для передачі емоційного стану персонажів, демонструючи багатогранність мовних засобів у відтворенні емоційності художнього тексту.

Концептологія та когнітивні дослідження семантики емотивності у художніх творах надають цінні знання про репрезентацію емоційних концептів. Виходячи з досягнень когнітивної лінгвістики, у нашому дослідженні використовуються такі ключові поняття: «концептосфера» як соціокультурна інформація і основний семантичний інвентар культури, «концептосистема» як об'єднання концептуальних площин, а також

«концептуальний простір» як схема взаємодії культурних, мовних і текстових концепцій.

Наше дослідження емоційних концептів у творах ХІХ століття поділяє їх на три основні домени: негативні емоції: охоплюють широкий спектр концептів, які відображають різні форми страждання, тривоги та невдоволення; позитивні емоції: включають концепти, що виражають радощі, вдячність, щастя та інші позитивні відчуття; амбівалентні емоції: представлені концептами, які можуть мати як сприятливий, так і несприятливий характер, відображаючи складність і неоднозначність емоційних станів.

Згідно з відомими даними, негативні емоції переживаються частіше, тому мовні засоби для їх вираження в мовах, зокрема в англійській, представлені у більшій кількості. Негативні емоції різного ступеня інтенсивності мають різні мовні вираження, що підкреслює їх важливість у мовній репрезентації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- a.i.1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: «Академія», 2004. 444 с.
- a.i.2. Баюн К. Й. Експресивність як мовна та мовленнєва категорія. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Вип. 53. 2015. С. 25–28.
- a.i.3. Гамзюк М.В. Відображення емоцій лексичними засобами. Вісник КНЛУ. Серія філологія. 1999.Т. 2, № 2. С. 39–48.
- a.i.4. Данильчук Д. В. Експресивно-стилістичні можливості ініціальної аббревіатури у публіцистичному тексті. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2010. Т. 39. С. 6–10.
- a.i.5. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 264 с.
- a.i.6. Калита А.А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання. К.: КДЛУ, 2001. С. 24-37.
- a.i.7. Киселюк Н. П. Вербальні та невербальні засоби актуалізації емоційного стану радості в художньому дискурсі (на матеріалі англійської прози ХХ-ХХІ століть)... дис. на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 германські мови. Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2009. 200 с.
- a.i.8. Киселюк Н.П. Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації на позначення емоційного стану радості в англійському

- дискурсі. Науковий вісник Волинського національного університету. Серія "Філологічні науки". Луцьк : Вежа. Вип.5. 2008. С. 232–236.
- a.i.9. Козлов Н.І. Шкала емоційних тонів. URL: http://psychologis.com.ua/shkala_emocionalnyh_tonov.htm
- a.i.10. Кузенко Г. М. Емоціональні висловлювання як об'єкт наукових досліджень. Стан та перспективи розвитку новітніх науково освітніх комп'ютерних технологій: Матеріали науково-практичної конференції. Миколаїв: Видво МДГУ ім. Петра Могили, 2003. С. 110-118.
- a.i.11. Лозинська О. Концептуалізація емоції радості в польській кінематографічній фразеології. Проблеми слов'язнознавства. Вип. 59. 2010. С. 252 – 258.
- a.i.12. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навчальний Поібник. Київ: МАУП, 2018. 255 с.
- a.i.13. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови. Харків: Основа, 1993. 256 с.
- a.i.14. Паров'як І. І. Емотивність художнього тексту у скопусі суміжних понять. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія» . Вип. 44. 2014. С. 224–225.
- a.i.15. Приходько Г.І. Невербальні засоби вираження емоцій. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство. № 4, 2015. С. 150 – 153.
- a.i.16. Прокопченко А. В. Дослідження категорії емотивності у контексті антропоцентричної парадигми сучасної лінгвістики. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія» . Вип. 53. 2015. С. 198–200.
- a.i.17. Пухняк А. До питання про емоції та категорію емотивності. Молодіж. наук. вісн., 1998. № 2. С. 3–6.

- a.i.18. Розуванова Ю.Г. Мовні засоби вираження емоційного стану радості (на матеріалі творе Сомерсета Моєма «Театр» Перекладацькі інновації : матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15–16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. Суми : СумДУ, 2013. С. 119–123.
- a.i.19. Романова Н. В. Проблема емоційної і емотивної лексики. Науковий вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк, 2011. № 3. (Ч. 2). С. 174–179.
- a.i.20. Русанівський В. М. Інформаційно-лінгвістичні основи тлумачної лексикографії. Мовознавство. К., 2002. № 6. С. 7–31.
- a.i.21. Русанівський В. М. Інформаційно-лінгвістичні основи тлумачної лексикографії. Мовознавство. Київ, 2002. № 6. С. 7–31.
- a.i.22. Сарбаш О. С. Емотивні прикметники: семантична структура та внутрішня форма. Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах : зб. наук. пр. Донецьк : ДонНУ, 2005. Вип. 11. С. 35–46.
- a.i.23. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. К., 2006. 716 с.
- a.i.24. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків: Константа, 2006. 300 с.
- a.i.25. Співвідношення понять емоції і почуттів. URL: <http://um.co.ua/8/8-9/8-96834.html>.
- a.i.26. Шаховський В. І. Лінгвістична теорія емоцій. Мінськ: Гнозис, 2008. 416 с.
- a.i.27. Широков В. А. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії. Мовознавство. 2002. № 6. С. 49–86.
- a.i.28. Agasieva L.V. Semantic and Cognitive Features of the Representation of Emotive Vocabulary in American Poetry of the XIX-XX centuries /

Магістерські студії. Альманах. Вип. 24. 2024. Херсон – Івано - Франківськ. ХДУ, 2024, С. 16-18.

- a.i.29. Algoe S. B., Haidt, J. Witnessing excellence in action: The “other-praising” emotions of elevation, gratitude, and admiration. *Journal of Positive Psychology*, 4(2), 2009.
- a.i.30. Ambadar Z., Cohn J. F., Reed L. I. All smiles are not created equal: Morphology and timing of smiles perceived as amused, polite, and embarrassed/nervous. *Journal of Nonverbal Behavior*, 33(1), 2009. Pp. 17–34
- a.i.31. App B., McIntosh D. N., Reed, C. L., Hertenstein, M. J. Non-verbal channel use in communication of emotion: How may depend on why. *Emotion*, 11(3), 2011. Pp. 603–617.
- a.i.32. Aviezer H., Trope Y., Todorov A. Body cues, not facial expressions, discriminate between intense positive and negative emotions. *Science*, 338(6111), 2012. Pp. 1225–1229.
- a.i.33. Banse R., Scherer K. R. Acoustic profiles in vocal emotion expression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 1996. Pp. 614–636.
- a.i.34. Bänziger T., Mortillaro M., Scherer K. R. Introducing the Geneva multimodal expression corpus for experimental research on emotion perception. *Emotion*, 12(5), 2012. Pp. 1161–1179.
- a.i.35. Briggs J. L. *Never in anger: Portrait of an Eskimo family*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997.
- a.i.36. Campos B., Shiota M. N., Keltner D., Gonzaga G. C. (2013). What is shared, what is different? Core relational themes and expressive displays of eight positive emotions. *Cognition and Emotion*, 27(1), 2013. Pp. 37–52.
- a.i.37. Carroll N. Comic amusement, emotion, and cognition. In J. Deigh (Ed.), *On emotions: Philosophical essays* (pp. 76–98). New York, NY: Oxford University Press, 2013.

- a.i.38. Cohn M. A., Fredrickson B. L. Positive emotions. In S. J. Lopez and C. R. Snyder (Eds.) *The Oxford Handbook of Positive Psychology* (2nd ed.). 2009.
- a.i.39. Cordaro D. T., Keltner D., Tshering S. The voice conveys emotion in ten globalized cultures and one remote village in Bhutan. *Emotion*, 16(1), 2016. Pp. 117–128.
- a.i.40. Cowie R., Cornelius R. R. Describing the emotional states that are expressed in speech. *Speech Communication*, 40(1–2), 2003. Pp. 5–32.
- a.i.41. Dael N., Mortillaro M., Scherer K. R. Emotion expression in body action and posture. *Emotion*, 12(5), 2012. Pp. 1085–1101.
- a.i.42. Duffy E. *Emotion: An example of the need for reorientation in psychology*. Continuum, 2004.
- a.i.43. Ekman P. *Emotions revealed: Recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. London: Weidenfeld and Nicolson, 2003.
- a.i.44. Gendron M., Roberson D. Perceptions of emotion from facial expressions are not culturally universal: evidence from a remote culture. *Emotion*. 2014. Pp. 251-342.
- a.i.45. Higgins E., Shah J., Friedman R. J. Emotional responses to goal attainment: strength of regulatory focus as a moderator. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1997. Pp. 515-525.
- a.i.46. Foolen A. The expressive function of language: Towards a cognitive semantic approach. *The Language of Emotions*. Amsterdam. Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P.15–33.
- a.i.47. Inchaurrealde C. Space, reference, and emotional involvement. *The Language of Emotions*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P. 135–155.
- a.i.48. Izard C. E. Organizational and Motivational Functions of Discrete Emotions. *Handbook of Emotions* / Edited by M. Lewis and J. M. Haviland. New York; London: The Guilford Press, 2003. P. 631–642.

- a.i.49. Johnson-Laird P. N. The language of Emotions. *Cognition and Emotion*, 1999. Vol. 3. P. 81-123.
- a.i.50. Lutz K. *Unnatural Emotions: Everyday Sentiments on a Micronesian Atoll & Their Challenge to Western Theory*. Chicago: University of Chicago Press, 1988.
- a.i.51. Mesquita B., Markus H. R. Culture and emotion: models of agency as sources of cultural variation in emotion. *Feelings and emotions: The Amsterdam symposium*, Cambridge, MA: Cambridge University Press. 2014.
- a.i.52. Mesquita B., Frijda N. H., Scherer K. R. Culture and emotion. *Handbook of cross-cultural psychology*, Vol. 2. Boston: Allyn and Bacon, 2015. Pp. 255–297.
- a.i.53. Morling B., Kitayama S. Cultural differences in influencing the environment and adjusting to the environment: are there independent and collective styles of control. Paper presented at the third conference of the Asian association of social psychology. Taipei, Taiwan. 2001.
- a.i.54. Ortony A., Clore G., Collins A. . *The Cognitive Structure of Emotions*. Cambridge: University Press, 2008.
- a.i.55. Romaniuk O., Stupak I. Small Talk in Amerikanische and Ukrainian dating cultures: A cross-cultural analysis of female nonverbal communication. 53rd Annual Meeting of the Societas Linguistica Europaea, SLE 2020 Book of Abstracts, P. 156-158.
- a.i.56. Stupak I., Abgeleitete kausative Psych-Verben im Deutschen und Ukrainischen: Eine kontrastive Analyse. In: *Analele Universitatii din Craiova- Seria Stiinte Filologice, Linguistica*, 2020, 42 (1-2), 184-212.
- a.i.57. Taylor L. R. *Linguistic categorization: Prototypes in Linguistic Theory*. Oxford, 1999.
- a.i.58. Tracy J. L., Weidman A. C., Cheng J. T.

- a.i.59. Pride: The fundamental emotion of success, power, and status. In M. M. Tugade, M. N. Shiota, & L. D. Kirby (Eds.), *Handbook of positive emotions*. New York, NY: Guilford Press. 2014. Pp. 294-310.
- a.i.60. Ungerer F. Emotions and emotional language in English and German new stories. *The Language of Emotions*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing House, 1997. P. 307–329.
- a.i.61. Valdesolo P., Shtulman A., Baron A. Science is awe-some: Emotional antecedents of science learning. *Emotion Review*, 2015.
- a.i.62. Wallbott H. G. Bodily expression of emotion. *European Journal of Social Psychology*, 28, 1998. Pp. 879–896.
- a.i.63. Wehrle T., Kaiser S., Schmidt S. Studying the dynamics of emotional expression using synthesized facial muscle movements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(1), 2000. Pp. 105–119.
- a.i.64. Wierzbicka A. *Emotions across languages and cultures: Diversity and universals*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 349 p.
- a.i.65. Crane H. URL: https://archive.org/details/hartercrane_publicdomain
- a.i.66. Eliot T. S. URL: <https://www.gutenberg.org/files/1567/1567-h/1567-h.htm>
- a.i.67. Hawthorne N. URL: <https://archive.org/details/nathanielhawthor0000rich>
- a.i.68. May L. URL: <https://allpoetry.com/Louisa-May-Alcott>
- a.i.69. Pound E. URL: https://www.poemhunter.com/ezra-pound/ebooks/?ebook=0&filename=ezra_pound_2012_4.pdf
- a.i.70. Wallace S. URL: https://www.poemhunter.com/i/ebooks/pdf/wallace_stevens_2004_9.pdf
- a.i.71. William C. W. URL: https://www.poemhunter.com/william-carlos-williams/ebooks/?ebook=0&filename=william_carlos_williams_2004_9.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Вибірка

- *One discovered that money couldn't keep shame and sorrow out of rich people's houses... (Louisa M. Alcott).*
- *Tempted by a dream of **happiness**, he had yielded himself with deliberate choice, as he had never done before, to what he knew was deadly sin. (Nathaniel Hawthorne).*
- *No messenger should come wholly empty, and a slave should **fear** plausibilities;
Much conversation is as good as having a home (Ezra pound, DIFFERENCE OF OPINION WITH LYGDAMUS)*
- *Till the refusal propagates a **fear**. Think
Neither **fear** nor courage saves us. Unnatural vices (T.S. Eliot. Gerontion)*
- *Have you contempered Juno's Pelasgian temples,
Have you denied Pallas good eyes? (Ezra pound, DIFFERENCE OF OPINION WITH LYGDAMUS)*
- *Mrs. Turner intimates*

It does the house no sort of good (T.S. Eliot, Sweeney Erect).

- *To have legs and a silly head
and to smell, pah! like a flamingo
that soils its own feathers behind.* (Carlos Williams, To a Friend Concerning Several Ladies)
- *Are not my children as dear to me
as falling leaves or
must one become stupid
to grow older?* (Carlos Williams, Waiting)
- **Oh, black Persian cat!**
*Was not your life
already cursed with offspring?* (Carlos William, Mujer)
- *Enter! Elbow in at the door.
Men? Women?
Simpering, clay fetish-faces counting
through the turnstile. Ah!* (Carlos William, History)
- **No!** *I am not Prince Hamlet, nor was meant to be;
Am an attendant lord, one that will do* (T. S. ELIOT, The Love Song of J. Alfred Prufrock)
- **Carmen!** *Akimbo arms and smouldering eyes;
Carmen! Bestirring hope and lipping eyes;
Carmen whirls, and music swirls and dips.
"Carmen!," comes awed from wine-hot lips* (Hart Crane Carmen De Boheme).
- *And when I had the bird in the cage,
O fool that I am!
Why, it broke my pretty cage.
Sing merrily, Truth; I tried to put
Truth in a cage!
And when the bird was flown from the cage,*

O fool that I am!

Why, I had nor bird nor cage.

Sing merrily, Truth: I tried to put

Truth in a cage!

Heigh-ho! Truth in a cage. (Carlos William The Fool's Song)

- ***I shall not want Honour in Heaven***

For I shall meet Sir Philip Sidney

And have talk with Coriolanus

And other heroes of that kidney.

I shall not want Capital in Heaven

For I shall meet Sir Alfred Mond:

We two shall lie together, lapt

In a five per cent Exchequer Bond.

I shall not want Society in Heaven,

Lucretia Borgia shall be my Bride;

Her anecdotes will be more amusing

Than Pipit's experience could provide (T. S. ELIOT, A Cooking Egg).

- ***Turning in the wind,***

Turning as the flames

Turned in the fire,

Turning as the tails of the peacocks

Turned in the loud fire (Wallace Stevens, Domination Of Black

- ***Take that, damn you; and that!***

And here's a rose

To make it right again!

God knows

I'm sorry, Grace; but then,

It's not my fault if you will be a cat (Carlos William , Mezzo Forte)

- ***Tra-la-la-la-la-la-laire—nil nisi divinum stabile***

est; caetera fumus—the gondola stopped, the old

*palace was there, **how charming** its grey and pink—
goats and monkeys, with such hair too!—so the
countess passed on until she came through the
little park, where Niobe presented her with a
cabinet, and so departed (T. S. ELIOT, Burbank with a Baedeker:
Bleistein with a Cigar).*

- *The sea water! It is quiet and smooth here!
How slowly they move, little by little trying
the hawsers that drop and groan with their agony.
Yes, it is certainly of the high sea they are talking (Carlos William, In
Harbor).*
- *From which her old eyes glittered fiercely—
“Go!” she said, and I hurried shivering
Out into the deserted streets of Paterson (Carlos William Paterson—
The Strike)*
- *Nervously
she crushes her straw hat
about her eyes
and tilts her head
to deepen the shadow—
smiling excitedly! (Paterson, Sympathetic Portrait of a Child).*
- *The coroner’s merry little children
Have such twinkling brown eyes.
Their father is not of gay men
And their mother jocular in no wise,
Yet the coroner’s merry little children
Laugh so easily.
They **laugh** because they prosper.
Fruit for them is upon all branches.
Lo! how they jibe at loss, for*

Kind heaven fills their little paunches!

It's the coroner's merry, merry children

*Who **laugh** so easily* (Carlos William Paterson, Hic Jacet).

- *The word within a word, unable to speak a word,
Swaddled **with darkness**. In the juvenescence of the year
Came Christ the tiger* (T. S. ELIOT, Gerontion).
- *There is hunting **in heaven**—
Sleep safe till to-morrow* (Carlos William Paterson, Postlude)
- *You were **happy** to see.
Now I am absent from you
All are slandering me* (Carlos William Paterson, Translations from the Spanish, "El Romancero")
- *I could not be **angry** with you, no matter
how much they outraged true music* (Carlos William Paterson, Gulls)
- *I bow my head in **shame**
for those who malign you* (Carlos William Paterson, The Old Men).
- *Some certain **despair**,
For that you lose his care
Who was faithful always* (Carlos William Paterson, Translations from the Spanish, "El Romancero")
- *The great good he finds who attains you?
For though with mortal **fear** you reward me,
Until my sorry sense is plenished,
Never can you deny, when all's ended,
Calm eyes, that you did regard me* (Carlos William Paterson, Translations from the Spanish, "El Romancero")
- *N'er grew pleasure all unimpeded,
N'er was **delight** lest passion won* (Carlos William Paterson, Translations from the Spanish, "El Romancero")
- *If that my **love** thy bosom inflameth*

With honest purpose and just intention (Carlos William Paterson,
Translations from the Spanish, “El Romancero”)

- *The lilacs wither in the Carolinas.*

Already the butterflies flutter above the cabins.

*Already the new-born children interpret **love***

In the voices of mothers (Wallace Stevens, In The Carolinas)

- *But love is an oil to embalm the body.*

*Love is a packet of spices, a strong
smelling liquid to be squirted into
the thigh. No?*

*Love rubbed on a bald head will make
hair—and after? Love is
a lice comber!*

Gnats on dung! (Carlos William Paterson, History)

- *To speak of joy and to sing of it, borne on*

*The shoulders of **joyous** men, to feel the heart*

That is the common, the bravest fundament (Wallace Stevens, It Must
Give Pleasure).

- *Tense with suppressed **excitement***

*the fences watch where the ground
has humped an aching shoulder for*

the ecstasy (Carlos William Paterson Winter Quiet)

- *Clasp your flowers to you with a pained **surprise**—*

Fling them to the ground and turn

With a fugitive resentment in your eyes:

But weave, weave the sunlight in your hair (T. S. ELIOT, La Figlia
Che Piange).

- *Flesh-and-blood is weak and frail,*

*Susceptible to nervous **shock**;*

While the True Church can never fail

For it is based upon a rock (T. S. ELIOT, *The Hippopotamus*)

- *Or an old battered lantern hung aloft*

*To light poor travellers to their **distress**."*

She then: "How you digress!" (T. S. ELIOT, *Conversation Galante*)

- *Hell take curtains! Go with some show*

of inconvenience; sit openly—

*to the weather as to **grief**.*

*Or do you think you can shut **grief** in?* (Carlos William Paterson, *Tract*)

- *In memory only, reconsidered passion. Gives too soon*

Into weak hands, what's thought can be dispensed with

*Till the refusal propagates a **fear**. Think*

*Neither **fear** nor courage saves us. Unnatural vices*

Are fathered by our heroism (T. S. ELIOT, , *Gerontion*)

- *Us all from an out and out defiance of **fear***

But this same perdamnable miserliness (Carlos William Paterson, *Con Brio*)